

Pohľad do histórie hádzanej v Pezinku

Rudolf Kinder
Eva Baďurová
Jozef Sandtner
Gustav Voda

21.10.2017, Pezinok

Obsah

- **Motivácia a Úvod**
- **Začiatky hádzanej v Pezinku**
- **Športová škola dorastu na Základnej škole, Senecká cesta**
- **Hádzanárske ihrisko pri Rozálke**
- **Hádzanárske ihrisko na futbalovom štadióne TJ Slovan NV Pezinok (Jozef Sandtner)**
- **Založenie hádzanárskeho oddielu TJ Slovan NV Pezinok**
- **Hádzanárske ihrisko v areáli mestského kúpaliska (Eva Baďurová)**
- **Družstvo mužov TJ Slovan NV Pezinok**
- **Družstvo žien TJ Slovan NV Pezinok**
- **Spolupráca s hádzanárskym oddielom VTJ Dukla Pezinok (Eva Baďurová)**
- **Záver**
- **ŠHK Agrokarpaty Pezinok (Predseda: Ing. Milan Šimovič)**
- **Diskusia**

Motivácia

Na to aby sme sa zaoberali udalosťami ktoré sa stali pred 65 rokmi v Pezinku v oblasti športu, konkrétne hádzanej, dala podnet fotografia z 1952, ktorú doc. Ing Rudolf Kinder, PhD. našiel vo svojom archíve.

Úvod

- Začal sa zaoberať okolnosťami, ktoré podnietili vznik hádzanej v Pezinku. Vyhľadal ľudí, ktorí v tomto období pôsobili ako hráči alebo funkcionári, **Eva Baďurová, Ing. Jozef Sandtner, MUDr. Gustav Voda, Martin Starna**. Ďalej, boli oslovené **Jiřina Jerglová rod. Otřisalová, Eva Salingerová, rod. Otřisalová, Jozef a Ladislav Pukančíkovi** a ďalšie osoby o napísanie alebo poslanie fotografií.
- Detailný postup získavania informácií je opísaný v texte. Táto informatívna práca nevyčerpáva do podrobnosti históriu hádzanej v Pezinku, najmä keď mnohí aktívni účastníci už nie sú medzi nami a písomných dokumentov z tohoto obdobia je málo.

Získavanie informácií:

- **Gymnázium, Senecká 2, Pezinok**, riaditeľka školy **Mgr. Jana Solgová**, archív odovzdali a je v Štátnom archíve v Bratislave, pobočka Modra.
- **Štátny archív v Bratislave - pobočka Modra. ul. Dolná č. 140, 900 01 Modra.** Návšteva v roku 2015: **Jozef Sandtner a Rudolf Kinder**. Našli len kópiu DP [3].
- **Slovenský zväz hádzanej, Alena Katušáková**, športový sekretariát. Nemajú žiadne doklady z obdobia 50. rokov. **Ing. Jursík**, poslal rok zmeny pravidiel.
- Mgr. Silvia Priklerová, PhD., predsedkyňa Komisie mládeže SZH. Nemajú žiadne doklady z obdobia 50. rokov.
- **FTVŠ**, štud. prodekan **Mgr. František Seman**, doporučil návštevu knižnice, p. Beatu Ďorkovú, Knižnica FTVŠ. Získal niekoľko publikácií.
- **Slovenské olympijské a športové múzeum, p. Lenajanová**. Povedala, „hádzanári na Slovensku sú a boli bordelári, majú najmenej dokladov a dokumentov zo svojej histórie zo všetkých športov“. Vzorom by mali byť pre nich Česi.
- **Šport-šefredaktor - Simonides Zdeno**. Povedal, on má dokumenty o slovenskej hádzanej od roku 1969.
- **Slovenský zväz hádzanej, Tomáš Kuřka**, dňa 19.7.2017 prevzal od R. Kindera dokumenty na propagáciu histórie hádzanej.

Začiatky hádzanej v Pezinku

História hádzanej na Slovensku ako aj v Pezinku je úzko spätá s pánom Emilom Otríšalom (*1907- †1999, Pezinok-Cajla). Bol jeden zo zakladateľov hádzanej na Slovensku. Po roku **1946** bol prvý predseda Slovenského zväzu hádzanej. Od roku **1950** aj tréner žien Slovana Bratislava. Za propagáciu hádzanej na Slovensku a úspešnú celoživotnú trénerskú a funkcionársku činnosť bol dňa **4.1.2011** uvedený do **Siene slávy slovenskej hádzanej** [1]. Emil Otríšal, na obr. 1, sa narodil 4.11. 1907 v Třebomysliciach, na Morave. Po ukončení ZŠ v Třebomysliciach išiel do učenia za kožušníka, k svojmu strýkovi Krupicovi do Vilachu v Rakúsku.

Po ukončení štúdia v roku 1926 začal pracovať v Bratislave, kde si založil kožušnícku firmu. Bol otcom syna a 4 dcér. V roku 1951 po skonfiškovaní majetku bol Emil Otríšal nútený presťahovať sa s rodinou z Bratislavy do Pezinka. Po skončení podnikania (v Luxorke mal Kožušníctvo) sa začal aktívne venovať svojej rodine a hlavne hádzanej, ktorá bola od malička jeho srdcovou záležitosťou. Do hádzanej zasvätil aj svoju manželku Karolínu, ktorá sa venovala hádzanej najskôr v Bratislave a po príchode do Pezinka svoj voľný čas trávil so svojimi dcérami a ich spolužiačkam na ihrisku, kde ich učila základy hádzanej [2].

Športová škola dorastu v Základnej škole, Senecká cesta

- V roku **1952** pri Základnej škole na Seneckej ulici v Pezinku bola založená Športová škola dorastu (ŠŠD). Jej vedúcim bol pán učiteľ **Ucký**. Spolu s pánom **Kalmanom Grancom** boli trénermi ľahkej atletiky žiakov. Žiaci a žiačky dosahovali priemerné ľahkoatletické výsledky v šprintoch, v behu na 800 a 1 000 metrov, v skokoch do diaľky a výšky, ako aj v hode diskom a guľou. **Za najväčší úspech možno považovať to, že sa prebojovali na Slovenskú súťaž v ľahkej atletike, ktorá sa konala v Starej Turej.**

V rámci ŠŠD bol založený hádzanársky oddiel, ktorého trénerom sa stal pán **Emil Otřísal st.** V škole bola k dispozícii telocvična. Telocvična bola pomerne malá, ale pre nácvik základných pravidiel hádzanej, postačujúca. Nevýhodou boli okná nechránené pletivom, čím sme zaťažovali naše vreckové platením ich zasklievania. Do telocvične chodila celá trénerova rodina, dcéry: Jiřina, Eva, Viera a Vlasta. Občas nás prišla pozrieť aj jeho manželka Karolína. Hráčov ŠŠD v hádzanej, vidieť obr. 2

Obr. 2 Horný rad (zľava), Kučera Ján, Kinder Rudolf, Zouzalík Vladimír, Wilim Viliam, Hotový František, **neidentif.**, Slamka. Dolný rad (zľava), Voda Gustáv, Kraus Štefan, **neidentif.**, Valachovič Rudolf, Ferenčák Ivan.

Hádzanárske ihrisko pri Rozálke

- V roku **1952** pán **Emil Otřísal st.** dostal od mesta povolenie urobiť hádzanárske ihrisko pri Rozálke, na mieste niekdajšieho letiska. Ihrisko bolo pred kaplnkou medzi hangárom a cestou idúcou vedľa kasární. Spolu s ďalšími nadšencami vybudovali hádzanárske ihrisko a položil základy hádzanej [3].
- Najskôr museli vykopať v tráve ryhy, do ktorých nasypali vápno. Hranie hádzanej na tráve umožnili pravidlá hádzanej. Vtedy nebolo dovolené driblovať ako v basketbale, len prihrávky a strieľanie na bránu. V tomto období družstvo absolvovalo prvé zápasy.
- Prvý priateľský zápas absolvovalo družstvo v Šenkviach na trávnom ihrisku, kde vyhrali 2:1.
- Ďalšie priateľské zápasy boli s mužstvami ZŠ alebo v rámci klubov, Báhoňa, Cífera, Senca, Svätého Jura, Modra, atď.

Hádzanárske ihrisko na futbalovom štadióne TJ Slovan NV Pezinok (Jozef Sandtner)

- Družstvo žiakov ľahkej atletiky pri ŠŠD, využívalo v zimných mesiacoch k tréningu školskú telocvičňu a pri dobrom počasí funkcionári školy vybavili možnosť tréningu na futbalovom štadióne TJ Slovan NV Pezinok. V období rokov **1952-1953** sa z členov ľahkej atletiky vyčlenila skupina dorastencov, ktorí sa začali zaujímať o nový šport - o hádzanú (Jozef Korytár, Jozef Stanček, František Nagy, Ladislav a Jozef Sandtnerovci, Jozef Svrček a ďalší).
- Táto skupina aktívne pokračovala v hádzanej aj v neskoršom období, vrátane účasti v druhej slovenskej lige. Na trénovanie tejto skupiny sa podujal **Emil Otřisal ml.**, ktorý vybavil s funkcionármi futbalového oddielu TJ Slovan NV Pezinok hranie hádzanej na rovnej ploche štadióna.
- Na hranie hádzanej pred každým zápasom bolo svojpomocne realizované ihrisko na zatrávnenom futbalovom ihrisku (Na pažiti, terajšie tréningové ihrisko). Najprv, so špagátom si naznačili čiary, krompáčom vyryli jarok a do jarku ručne nasypali trochu vápna, aby lajny bolo vidieť. Vápno nosili kýbľami z vápennej jamy, z rodičovského domu **Sandtnerovcov**, ktoré tam zostalo po stavbe domu. Nikto ich nesponzoroval, nemali žiadne finančné fondy. Zápas sa hrali v nedeľu, na rozhodcu čakali na železničnom nádraží, po zápase ho pozvali do rodičovského domu, na nedeľný obed a odprevadili na nádražie. Po zápase museli vápno z ihriska odstrániť, aby nerušilo pri futbalových zápasoch. V tomto období odohrali priateľské zápasy s družstvami ZŠ z okolitých miest [4].

Základná škola, Senecká cesta

- V rámci telesnej výchovy na Základnej škole (ZŠ), Senecká cesta, v Pezinku (z obdobia r. **1955-6**), sa hrala aj hádzaná. Bolo vytvorené družstvo hádzanej žiačok, ktoré reprezentovali školu na turnajoch alebo priateľských zápasoch. Hádzanárske družstvo žiačok zo ZŠ Senecká, po zápase v Trnave [2], vidieť na obr. 3

Obr. 3 Zľava: učiteľ Rudolf Frimmel, **neidentif.**, **neidentif.**, Darina Hankerová, Viera Otřisalová, Zľava sediace: Eva Otřisalová, Eva Vančeková, Jiřina Otřisalová, Beáta Turanská

- Po skončení ZŠ, **Eva Otřisalová** pokračovala v hádzanej, najskôr hrala od roku 1957 ako dorastenka a neskôr ako staršia dorastenka za Slovan NV Častá, potom za Štart Bratislava, Vinohrady Bratislava, a z Vinohradov odišla do Nitry, kde hráčky TJ Plastika Nitra sa stali v roku 1972 majsterkami ČSR.
- **Eva Salingerová, rod. Otřisalova**, je majsterkou športu a bola československou reprezentantkou [2].

Založenie hádzanárskeho oddielu TJ Slovan NV Pezinok

- Podstatná zmena v pravidlách hádzanej nastala v roku 1956. Na kongrese IHF vo Švédsku, ktorý sa konal v dňoch 30.8 až 2.9. 1956, prijali úpravu pravidiel, podľa ktorej sa dovoľoval v hre s loptou basketbalový driblink. Nové pravidlá boli na Slovensku akceptované v roku 1957 [5]. Táto zmena pravidiel spôsobila, že hádzanú nebolo možné hrať na tráve. Z toho dôvodu sa hľadal v Pezinku pozemok, kde by bolo možné pri hre uplatňovať nové pravidlá.
- Táto možnosť nastala v roku 1957. Po dohovore s predstaviteľmi ľadového hokeja a mesta, bolo ihrisko ľadového hokeja nachádzajúce sa v areáli mestského kúpaliska, uvoľnené pre hádzanársky oddiel. Dôvodom ukončenia činnosti hokejistov boli teplé zimy.
- Hádzanari a nadšenci pre hádzanú aj z iných oddielov, či už basketbalu, ako Edo Drescher, futbalu, ako Arpád Polák a ďalší, svojpomocne upravili ihrisko. Zo začiatku tam boli ponechané mantinely. Na týchto aktivitách sa podieľali najmä **Emil Otřisal st.** a vedúca oddielu **Eva Baďurová, rod. Horníková.**
- V roku 1956 Emil Otřisal so synom Emilom založili v Pezinku hádzanársky oddiel TJ Slovan NV Pezinok. Emil Otřisal ml. pôsobil v oddieli aj ako tréner. Obaja boli aj rozhodcami. Pre rýchlosť, dynamičnosť, mužné súboje sa hádzaná uchytila a zapustila pevné korene. Hádzanárska činnosť sa rozrástla do viacerých kategórií [3, 6]. Družstvo mužov prihlásili do mestskej súťaže, v ktorej boli družstvá, Báhon, Cífer, Slovan Modra, Svätý Jur, Šenkvice, Bratislava, Stupava, atď.

Hádzanárske ihrisko v areáli mestského kúpaliska I. (Eva Bad'urová)

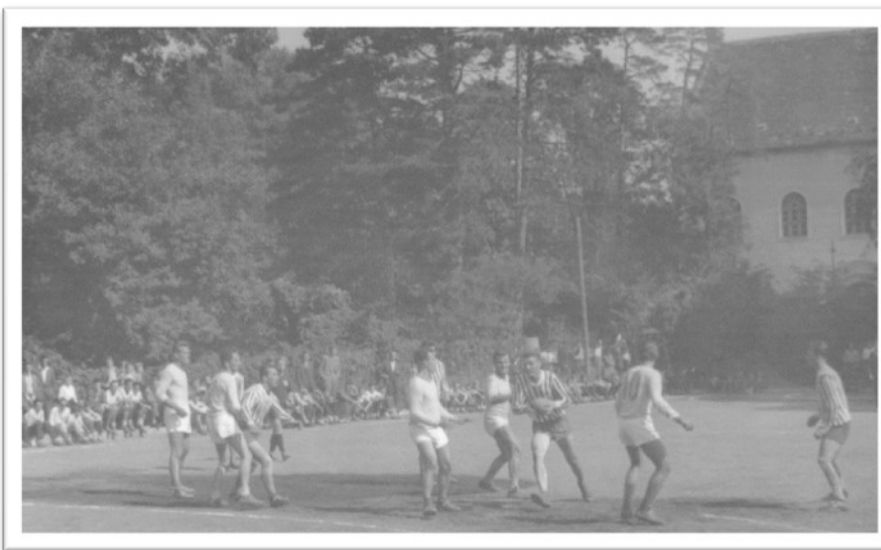

- S prihláškou do súťaže nastali veľké finančné problémy. Družstvo nemalo od TJ žiadnu finančnú dotáciu. Lopty zakúpili hráči, ktorí už boli zárobkovo činní. Dresy si požičiavali od futbalistov. Po zápase ich bolo treba čisté vrátiť a tak vďaka rodičom **Evy Bad'urovej**, ktorí vždy mali pochopenie pre šport, ich prali u nich doma. Evin otec sa stal vedúcim družstva, takže celá rodina pracovala pre hádzanú.
- Neskôr nastal problém, **ihrisko** nezodpovedalo predpisom a tým bolo nespôsobilé na zápasy a hrozilo, že nám zatvoria ihrisko a bude po hádzanej. Vďaka ochote a pochopeniu hráčov a ich rodičov, ktorí pracovali v Pezinskej tehelni sa podarilo bezplatne vybaviť škváru, ktorú večer o desiatej po druhej smene ešte žeravú priamo z pece naložili na traktor a doviezli na ihrisko. Hráči po tréningu čakali a ešte ju hneď rozhrňali po ihrisku, to trvalo 5 dní a v nedeľu bolo ihrisko spôsobilé a pripravené na zápas.
- V ďalšej etape rozobrali hokejové **mantinely**. Evin otec pracoval v TATRA-REGENE, kde sa vykonávali generálne opravy TATRY 111. Z demontovaných bočníc sa robili **lavice** okolo celého ihriska. Na zápasy sa cestovalo za vlastné financie [7].

Hádzanárske ihrisko v areáli mestského kúpaliska II.

Obr. 6 Hádzanárske ihrisko **s mantinelmi** v areáli mestského kúpaliska, pokryté škvárou a ešte s mantinelmi. Na obrázku, Lajo Pukančík zahráva 7 metrový hod.

Obr. 7 Ihrisko **bez mantinelov**. Laco Sandtner pri útoku na bránu súpera.

Družstvo mužov Slovan TJ NV Pezinok

V tomto období si zvlášť úspešne počínalo družstvo mužov, ktoré sa v roku **1958** stalo víťazom krajskej súťaže. Rozhodujúci zápas sa hral v Modre (za mesto Modra hral aj **Jozef Zápražný**, jeden zo zakladateľov hádzanej v Modre. Dňa 4.1.2011 bol uvedený do Siene slávy slovenskej hádzanej, ako významný rozhodca a funkcionár [1]). Víťazné družstvo krajskej súťaže v hádzanej mužov Slovan NV Pezinok, vidieť na obr. 4.

Obr. 4 Družstvo mužov **Slovan NV Pezinok** v roku **1957**. Horný rad: Nagy František, Otřísal Emil ml., tréner, Wittgrúber Roland, Began Stanislav, Svrček Jozef, Oslej Dušan, Korytár Jozef, Kinder Rudolf. Dolný rad: Starna Martin, Sandtner Ladislav, Pukančík Lajo, Benčurík Vladimír.

Družstvo žien Slovan TJ NV Pezinok

V roku **1958** bolo založené hádzanárske družstvo žien **Slovan NV Pezinok**, ktorého trénerom bol Ľudovít (Lajo) Pukančík (obr. 5). V Krajskej súťaži hrali družstvá: Pezinok, Myjava, Galanta, MDŽ Bratislava, atď. Žiaľ, súťaž sa hrala len v roku **1958/59-jeseň/jar**. V dôsledku odhlásenia, teda nedostatku družstiev bola súťaž zrušená [8] .

Obr. 5 Zľava stojace: Tripoldova Anna, Júlia Pecníková, Božena Slezáková, Eva Otřisalová-za Slovan NV Pezinok hosťovala-hrála za Slovan NV Častá , Ľudovít Pukančík (tréner). Zľava kľačiace: Klára Švantnerová, Marta Slezáková, Mária Šteberlová, Božena Pecníková.

Spolupráca s hádzanárskym oddielom VTJ Dukla Pezinok I. (Eva Bad'urová)

- V roku 1959 bol premiestnený vojenský útvar (VÚ-5949) z Bratislavy do Pezinka a s ním aj vypadnutý hádzanársky oddiel z I. ligy do II. ligy.
- Hádzanársky oddiel pôsobil v novozaloženej VTJ Dukla Pezinok.
- S oddielom prišiel do Pezinka aj kpt. Opletal, tréner družstva, ktorý sa začal zaujímať aj o pezinskú hádzanú. Uňho sa našlo pochopenie a pomoc pri riešení problémov pezinskej hádzanej. Zariadil niekoľkokrát požičanie auta VR3S, na ktorom cestovali hráči na zápasy, napr. do Stupavy. Tam zápas vyhrali, čo domáci nevedeli zniesť a tak pezinčanov vypravadili zo Stupavského parku s kameňmi [7].
- Družstvu sa darilo a v roku 1960 postúpilo do II ligy. Aby si nemuseli požičiavať dresy, urobili Silvestrovskú zábavu v Sokolovni. Za peniaze zo zábavy si konečne zakúpili vlastnú výstroj: dresy a športovú obuv.

Spolupráca s hádzanárskym oddielom VTJ Dukla Pezinok II. (Eva Baďurová)

- V roku **1961** na žiadosť pezinských športovcov sa **TJ Slovan NV Pezinok** premenovala na **TJ Lokomotíva Pezinok**, čo veľmi pomohlo oddielom, na zápasy cestovali zadarmo (náklady na cestovanie v II. lige boli vysoké).
- Naďalej oddiel veľmi dobre spolupracoval s Duklou a **kpt. Opletalom**. Po odchode niektorých hráčov na základnú vojenskú službu (ZVS) oddiel nemal dostatok hráčov a tak Pezinčanom nezaradených hráčov, VTJ Dukla Pezinok, prepožičali na hostovanie. V tomto období už vykonával trénera **Štefan Juhás**.
- V roku **1962** sa **Eva Baďurová** vydala. Keďže ju čakali materské povinnosti musela funkciu predsedníčky oddielu zanechať. Hľadala vhodnú náhradu, kto by pokračoval v rozvoji hádzanej v Pezinku. Oslovila pána Martina Starnu st., ktorého syn hral v družstve, či by nemohol prevziať funkciu predsedu oddielu.
- Bola to šťastná myšlienka, pán **Martin Starna st.** v tom čase zastával funkciu vedúceho finančného odboru na ONV Pezinok. Za jeho vedenia sa podarilo vytvoriť veľké dielo. Vybudovalo sa asfaltové ihrisko, s umelým osvetlením, vybudovala sa krytá tribúna so šatňami a sociálnymi zariadeniami [7].

Na záver....

Začiatky hádzanej na Slovensku ako aj v Pezinku neboli doteraz spracované.

- **vd'aka všetkým, ktorí prispeli k obohateniu a prehĺbeniu dokumentácie**
- táto práca nevyčerpáva do podrobnosti históriu hádzanej v Pezinku, ktorá by si zaslúžila doplnenie správami ďalších priamych organizátorov, propagátorov, kronikárov hádzanej [9, 10]
- z obdobia 50-tych a 60-tych sa nám nepodarilo získať informácie o hádzanárskom dorasteneckom družstve v Pezinku, len fotografie

Použitá literatúra a informácie:

- [1] Uvedenie Emila Otřísala st. do siene slávy, 2011 (<http://www.slovakhandball.sk/>)
- [2] Informácie od Jiřiny Jerglovej, rod. Otřísalová, Pezinok a Evy Salingerovej, rod. Otřísalová, Bratislava.
- [3] Gába Vladimír, DP – Športové kluby a telovýchovné jednoty po roku 1945 v Pezinku, FTVŠ UK, Bratislava 1989.
- [4] Informácie od Ing. Jozefa Sandtnera, Pezinok.
- [5] Informácie od Ing. Miroslava Jursíka, SZH.
- [6] Adriana Miškovská, DP – Telovýchovné hnutie v Pezinku, FTVŠ UK, Bratislava 1995.
- [7] Informácie od Evy Baďurovej, Pezinok.
- [8] Informácie od Ľudovíta Pukančíka, Nová Dubnica.
- [9] Miroslav Rovný, Hádzaná, Vysokoškolské učebné texty, VŠP v Bratislave, 1956.
- [10] Jozef Greguš, Športy na Slovensku v rokoch 1945 – 1965, SV ČSTV Bratislava, Šport 1967.

Výber z fotografií, ktoré dodali:

Jiřina Jerglová, rod. Otřísalová, Eva Salingerová, rod. Otřísalová, Eva Baďurová, Jozef Sandtner, p. Totková, p. Nagyová, Jozef a Ladislav Pukančíkovi

Emil Otřísal

•1907 - †1999

Jeden zo spoluzakladateľov hádzanej na Slovensku, veľký dôraz kládol aj na ženskú. Po roku 1946 prvý predseda Slovenského zväzu hádzanej. Od roku 1950 aj tréner žien Slovana Bratislava. Popritom podnikal, v Luxorke mal kožušníctvo.

Ďakujeme Vám za pozornosť!